

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona. Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyitltéri czikkok:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Koronázzák a cárt.

Moszkvában, az oroszok híres koronázási városában e hó 26-án teszik fel a koronát az új császár fejére.

Az ünnepségek már kezdetüket vették és mesés fényükkel szinte borzalmat keltenek minden jámbor halandó lelkében.

Felteszik tehát az oroszok szent koronáját a mindenható császár fejére.

Ezzel a császár, szent embernek fog feltűnni a tudatlan orosz nép előtt.

A bel politikára mi befolyással sincs a koronázás, az abszolutizmus kormány rendszer továbbra is fennmarad.

Az intelligens orosz polgárságnak tehát nincs miért örövendnie a koronázási aktusnak, rabok lesznek továbbra is.

A nihilisták pedig újból elkezdik szörnyű munkájukat, mielőtt a császár koronázása lefolyt!... A nihilisták az új császár ellen csak akkor szokták el kezdeni a hadjáratot, mikor látják, hogy rendszer változásról szó sincs.

Nem kell jósnak lennünk, bátran kimondhatjuk, Oroszország kormányzata továbbra is marad abszolutizmusnak. Lesz kegyelmi csári proklamáció, csomó szerencsétlennek visszaadva szabadságát, de alkotmányos életéről szó sincs.

Mint minden trónörökös szabad- elvű, úgy az volt a jelen császár is, — de mielőtt atyja behunyta szemét, a szabadelvű máz azonnal lehámlott a leendő uralkodóról s marad minden a régiben.

A titkos — de gyűlölettel folyó harcz — újból elkezdődik a császár és nihilisták részéről!... Ki lesz a győztes, azt bajos előre megmondani. Jelenben a hatalom már a császár kezében van ugyan, de ki láthat a jövőbe! A nihilizmust elpusztítani képtelen a csári hatalom.

De épp ezért lesz végzeteszerű a katasztrófa idővel Oroszországnak. Az erővel kicsikart szabadság, romba dönti a csarizmust és vele Oroszország békéjét. Mig ha a császár rá lépne az alkotmányos térre, csendesen alakulnának át a viszonyok.

Meggondolhatná a császár, — hogy a 20-dik század előestéjén rabságban tartania egy népet továbbra is képtelenség. S ha e sark igazságnak nem hódol, előbb utóbb bonyodalmak előbe viszi országát.

A csári koronázás a mily fényvel folyt le, kerek 150 millió rubelbe kerülve, — épp oly sötétben tárja az ország látképét fel.

Elégedetlenség mindenfelé.

A moszkvai koronázási templom orgona hangját tul harsogja a sibériai bányákban sanyilódó szerencsétlenek jaj kiáltása!...

A császár kérni fogja a gondviselés jóakarátát népei számára a moszkvai nagy templomban, ágyulóvéssé hangzanak el az ünnepélyes ceremónia bevezetővel. A rablánczra fűzöttek némán tiltakoznak a hazug ima ellen!...

Ime a két ellentétes kép a koronázási aktusból!

Fény, hatalom egyik részen. Rabláncz, bosszu a másik részen.

Irtoztató lesz a két hatalom végső összetűzése az utolsó perczben. A természet törvényei szerint a szabadság a jövő. Európa minden nemzete kivívta azt magának, az orosz sem nélkülözheti azt már soká.

Az új császár nekünk magyaroknak egyébként nincs mért neheztelnünk, mert nem háborus természetű ember. Eddigi lépései azt tanusítják, hogy a békének a barátja. Nekünk pedig ez a fő.

Sőt ezredéves ünnepélyünknek oly meleg táviratot küldött királyunkhoz, a mely jó benyomást tett országszerte. A roppant birodalom ura örömet fe-

jezte ki az ország ezer éves dicső fennállásáról.

Más adatok is bizonyítják az irántunk való érzelmeit, Zichy Jenő grófnak ezt határozottan ki is fejezte.

És a mi fő, ismételjük a kalandos harcoktól idegenkedése. Európa békéje mindég attól függ, milyen ember ül az orosz trónon. Egy szemhunyorítása elég, hogy kelet kis szájas országai mozogjanak.

Politikai hírek.

Nyugdíjazások a honvéd tábornoki karban. Budapesti tudósítónk írja: Fejérváry Géza báró honvédelemügyi miniszter annak idején bejelentette a képviselőházban, hogy több honvéd tábornok kérte a nyugdíjaztatását. A mint biztos forrásból értesülünk ezek közt van Lukinác altábornagy, zágrábi honvéd kerületi parancsnok. Hogy ki lesz az utóda, eddigelő nem lehet tudni. Lukinácot a távozásban Pókay altábornagy, a budapesti I. honvéd kerületi parancsnok követi, a ki egészségi okokból szintén a nyugdíjaztatását kérte, de augusztusig megmarad az állásában. Pókay utóda Bernolák altábornagy, a honvédelemügyi minisztériumbeli I. ügycsoport vivője lesz, az ő helyét viszont valószínűleg Bihar ezredes budapesti dandár parancsnok és a törzstiszti tanfolyam parancsnoka foglálja el.

Bánffy megy. Bánffy Dezsőről szól az ének, még pedig ezuttal német költőre. A B. Tagblatt ugyanis azt írja legújabb czikkében, hogy Bánffy báró az öszre kénytelen lesz helyét elhagyni. Ennek oka első sorban az, hogy Bánffy báró miniszterelnök a kvóta-kérdésben oly ígéretekett tett az osztrak kormánynak, melyet beváltani akar ugyan de nem tud. A másik ok, a Kálnoky-affér, mely el van ugyan napolva, de nics elfelejtve. Végre pedig mint harmadik okot felemlíti az idézett lap, hogy ő Felsője itt tartozkodása alatt oly jelenségeket vett észre a magyar közéletben, melyekből meggyőződött, hogy Bánffy báró nem mindig tartja szem előtt, hogy ő a királyi minisztere.

Millenium a vidéken.

— Saját tudósítóinktól. —

Kőhalomban.

— május 12.

Lélekemelő szép ünnepélyek folytak le e hó 9 és 10-ikén Kőhalomban is. A közhalmi magyarok (és nem valamely magyar társaság) rendezték az ünnepélyeket s részt vett benne Kőhalom hazafias szász- és oláh-intelligenciája s polgársága is. Jól esett látnunk, hogy a csak nem régen fölvert nemzetiségi kérdések hullámai teljesen elsimultak, hogy a közégs higgadt értelmes polgársága felfogja, átérzi, hogy mivel tartozik a nemzetnek, mely 8 századdal ezelőtti hazát adott neki s annyi vész és vihar között meg is tartotta azt.

9-én az iskolák ünnepélye volt. A középületeken büszkén lengett a nemzeti lobogó, melyet kinttettek a szász iskolák is. Az első ünnepély a szász iskoláké d. e. feltűnő órák a főtéri templomban ment végbe. Jelen voltak a Kőhalomban lévő hivatalok testületek s többen a polgárság köréből is. Itt Baku György segédelelész intézett hazafias szellemű beszédet a tanulókhöz, ismertetve főbb vonásokban a magyarok történetét Isten áldását kérve a királyra és hazánkra.

Innen az állami iskola helyiségébe vonult a gyűlekezet, hol az ünnepélyt fél 11 órákor nyitotta meg dr. Tompa István főszolgabíró, mint az iskola gondnokság elnöke. Ő is, majd utána Utó Sándor áll. isk. igazgató a honfoglalás és a magyarok történetét tárgyalva tartottak buzdító lelkesítő beszédeket, kiemelve főképp a magyaroknak a király és haza iránti lángoló szeretetét, szép szavakkal esztelték hazánk fénykorát s az országot ért súlyos csapásokat.

Azután egy egész hosszú program következett, melyet a kised-órá és állami iskola növendékei állítottak ki. Egymást érték a hazafias költemények és énekek, fölolvastak voltak történelmi és földrajzi alkalmi előadások is. Az óvoda icsi-picsi kis növendékei kellemesen leptek meg ügyes, bátor

szavalkozással a jelen voltakat, de legjobb benyomást az állami iskola különböző nemzetiségű tanulói szavalkozása tett, kik versenyről keltek egymással, hogy melyik szavalkozásában a betanult hazafias költeményt.

Elismerés, dicsőret Utó Sándor áll. isk. igazgatónak s Sükdő Gizella s Kun Zsófi tanítónőknak is az elért szép eredményért.

Délután a „Nap” vendéglő kerthelyiségében volt kedélyes mulatság, melyen az iskolás gyermekeket vendégelték meg.

10-én délelőtt előbb a lutheránus, aztán a róm. kath. templomban volt hálaadó isteni szüszlet, melyeken szintén részt vettek az összes hatóságok.

Az ünnepélyek befejező és fénypontját a műkedvelő társulat díszelőadása képezte.

Bevezetésül Utó Sándor szavalkozása Husz Lajos „Új ezredévünk hajnalán” című prólogját. A szépen előadott prólog befejezése előtt eltűnt a háttérrel előfűd lepel s előtűnt, koszorú virágok s nemzeti lobogók között dicső királyunk arcképe.

Előadásra a „Piros bugyellár” cz. énekes népszimű került. És itt látszott meg csak igazán mire képes igyekezet és szorgalommal egy ily kis társulat, mint a műkedvelők.

Az előadás minden tekintetben kitűnően sikerült, minden egyes szereplő derekasan megállotta helyét s kitűnően játszta kizebb-nagyobb szerepét.

Közreműködtek: Kovács Elek, Kun Zsófia, Borsai Irén, Barabás János, Utó Sándor, Duka András, Kovács Elek, Málnási Géza, Lucze Bandi, Lakatos Kálmán, Schönberger Izidor, Reichert Károly, Lederer Emil és Talaba Vilmos. Az előadás rendezése körül Tompa László társulati elnök, Sükdő Gizella és Utó Sándor szereztek érdemeket. Az előadást táncmulatság fejezte be.

Szolnok-Doboka vármegyében.

Deés, máj. 18.

Szolnok-Doboka vármegye közönsége hazánk ezeréves fennállásának emlékére fényes és hazafias ünnepélyt rendezett május 17-én.

Már az előző napon lobogó díszet öltött a város, este fényárban uszott minden épület. A vármegye székháza és a város ház homlokzatán elhelyezett díszes transparentek, színes lámpások, a felségek uralkodó pár és Árpád vezér megvilágított képei gyönyörű összhangban állottak a magyar állam, a vármegye és a város czimereivel s Pannoniát allegorizáló képek tündöklő alakjaival. Másnap a vármegye 7 járásának értelmisége fényes bandériummal vonult be a városba. — Ennek élén Szalay Lajos bátoni nagybirtokos lovagot; márcziális alakja, diszmagyarban, jobbján egy nagy nemzeti lobogóval, mellette egy csatlós és még egy zászlótartó, valóban megragadó, festői látványt nyújtott. Miután a főteret áthaladta a 260 uri fogatból álló menet s a honvédség díszszázada is kivonult kezdetét vette az összes hatóságok, iskolás növendékek s mintegy nyolcezer ember jelenlétében az egyházi szertartás.

A főter közepén díszes emelvény állott, melyről Kozma Döme zárdafőnök, Vásárhelyi Boldizsár ev. ref. lelkész Velle János görög kath. esperes és Horovitz Jenő zsidó rabbi mondott magasztos szellemű hazafias imát. Hermann Tivadar gör. keleti esperes nem vett részt az egyházi szertartáson, — mert ő úgy hiszi, hogy hazafiaságát már a május 10-iki hálaadó isteni szüszletben bemutatta, midőn a diszmagyarba öltözött hatósági képviselőknek és notabilitásoknak misét mondott s az iskolás gyermekekkel az oláh nyelvre fordított Gotterhalte-hymuszuk mind a 6 strófáját elénekelték.

Dicsőretek kell kiemelnünk a deési izraelita hitközséget. Ez a hazafias egyházi testület Alsó-Kubintól hozott egy magyarul beszélő, szép ismeretekkel bíró hitközséget, a ki hazafias és vallásos szellemben szónoki hűvel előadott imájával a közönség ezreit elragadta.

A nagy nap jelentőségét dr. Molnár Antal országgyűlési képviselő méltatta remek beszédében.

Az egyes imák és beszédek elhangzása után a dísz-század mindannyiszor üdvözlést adott, az iparos ifjak dalköre pedig Buday karnagy vezetésével a Szózatot és a Gyar-maty-hymuszot, a polgári és tüzölők zenekara pedig szintén a Hymuszot játszották.

Délelőtt 11 órákor megyebizottsági díszgyűlés volt. Részt vettek: gr. Teleky Domokos és Sándor, gr. Wass Béla, gr. Bethlen Ödön, Simó Lajos, dr. Molnár Antal országgyűlési képviselők, Barcsay Tamás, Simó Béla, Rudnyánszky József, Balázs Máté, Fejérváry Jenő, Tüzes Károly, Szombathelyi Győző, gróf Kornis Viktor tündöklő diszmagyarban az összes bizottsági tagok és nagy hallgatóság. — Élénken megjelölték dr. Torma Miklós alispánt, midőn a terembe lépett, hol először láttuk fényes diszmagyarban.

A főispánt gr. Kónis Viktor nagybirtokos vezetésével 16 tagból álló küldöttség hívta meg a közgyűlésre, ki megjelenven, hatalmas eljenzések között foglalta el az előzői széket. Megnyitó beszédében utalva a

nevezetes alkalomra, melegen üdvözölte a bizottság tagjait, kiknek sohasem látott ily nagy számban való megjelenése mutatja azon igaz hazafiai érdeklődést, melylyel a honalapítás ezredévének megünneplése iránt viseltetnek.

Ezután dr. Torma Miklós alispán mondott beszédet s midőn beszédét a haza és nemzet éltetésével végezte, mindnyájan felállottak és percekig tartó éljenzésekben törtek ki. A díszgyűlést a főispán azon ima-szerű óhajással zárta be, hogy a magyarok Istens a nemzetet és apostoli királyunkat sokáig éltsse!

Délben díszbeöltözött volt az Európa szálló udvarán emelt és szépen díszített deszka alkotmány alatt, melyen az első tosztot a vármegye főispánja mondotta koronás királyunk és királynénkra.

Este díszelőadás volt a nemzeti színházban. Színpadra került Somló Sándornak az id. br. Bornemissza Károly által kitűzött pályázaton 1000 koronát nyert megyei érdeklő sziműve a „Szombatások.” Az előadást Kovács Gyulának az Erdélyi Irodalmi társaság ülésén is felolvasott prólogja előzte meg, melyet maga költő adott elő azzal a művészi előadással, mely E. Kovács Gyula szereplését jellemzi. Az ünnepi közönség négyszer hívta ki.

Általában az egész milleniumi ünnepély pártját ritkító fényvel és lelkesedéssel folyt le.

Gr. Lázár István beszéde.

Tartotta Kolozsmegye milleniumi díszközgyűlésén.

(Vége.)

Mióta Erdély e hatalmas királyságot képező Magyarországtól elvált, nem csak Magyarország, de egész Európa színe változott, kisebb államok eltűnésével francia, angol, Porosz és orosz ország hatalmi állásra vergődve bárha Magyarország gyengülését látjuk; a magyar nemzet kitartásáról tanuságot tesz már is, hogy ez átalakulásokon ha gyengülve is feutartani tudta honját.

Másfél százados fejedelemség után Erdély egyesülve Magyarországgal gubernatori szervezettel nyer I. Leopold 1691 decz 31-én kiadott diplomájában az országgyűlés biztosítását a mellett a főkörmány széket szervezi. Erdély alkotmányát a nezedék unióját a vallások egyenlőségét biztosítja és a felelősség fenntartásáért a fejedelmi tanácsossai országos méltóságok, megyei és községi tisztviselők választás általi betöltését kimondja.

A szervezés 1693-ban kezdetét veszi és a Gubernátorok sorát Bánffy György ki még ez évben Kolozsvármegye főispánjává is kinevezetik megkezdte.

Rákóczi kísérletei, bevillongások és török pusztítások után bárha I. József a 1711 évi szatmári békekötésben is a Leopold diploma megerősítésével Erdély alkotmányát fenntartja a gyakorlati alkalmazásánál attól nagy eltérésekkel találkozunk, III. Károly érdeme a pragmatika sanctio. Maria Teréziáé az adó és katona ügy rendezése.

II. József 1784 július 13. rendeletével a Leopold diploma teljes mellőzésevel Erdélyt a három nemzet közti surlódások eloszlátása indokából 11 vármegyére darabolja. Kolozsvármegyétől alsó részét elszakítja Kolozsvármegyét Alsó-Torda megye és hivatalos nyelvről a németet rendelőn, annak tanulására három évi időt engedélyez, július 17-én pedig gróf Csáki Jánost vármegyének főispánjává kinevezi. A törvényhatóságok ezen rendelkezések elleni sérelmeiket feliratokban orvosolni kérik, minnek eredménye, hogy 1785 jan. 16-án Erdélyt a kolozsvári, szebenies fogarasi vidékekre osztva minden vidék élére király bizlos rendeltetik.

Országgyűlési tisztújulás mellőzéseével a földadé köztetér viselés bürokrata tisztviselőkké kiséríték végrehajtani, mig II. József 1788-ban a törökkel háborúba keveredve eredménytelenül sürgött külséget, az ország pedig katona és adóról alkotmánya nélkül halani sem akar, a végre megenkedett marchalis gyűléseken a vármegyék katona és adó helyett sérelmeiket adták elő. József így elhagyatva 1790 január 28-án 25 évi működését egy toll vonással semmisíti meg, biztosítván a régi jogok épségben tartását.

1791-iki nevezetes erdélyi országgyűlés Erdély alkotmányát formába önti és a megyei szervezetet is alapjaiban rendezi, azonban a részletes reform munkálatokra deputációk küldetnek ki, mely reform munkálatokat a francia forradalom szűlte zavarok elnyelik. Ezen helyzetben uralkodott lehangoltság eredménye a szomorú győri csata is, mely ugyan békét biztosított és biztosította azt, hogy 1810-ben, a kolozsvári országgyűlés a közigazgatás és törvénykezési szervezet munkáját felvehette, alig élvethette azonban ez örömet nemzetünk már márczius 15-én jött a hír a francia hadakozás szűlte pénzügyvátióról. Ezen általános bukást előidéző lehangoltságot az 1816 — 17-iki éhínség és a Napoleon bukásával bekövetkezett Metternich kormányzat, mely milder alkotmánynak hadat ízen, megteremtette az elkecserevést.

Ekkor érkezett 1821 november 1-én I. Ferenc azon rendelkezése, hogy az adóba bankó forint helyett ezüst forint fizetendő. Ez olaj volt a tűzre általános lett az agitáció, kormány, megyék, elhalasztották a rendelkezés végrehajtását. 1823-ban az olasz forradalom miatt szükséges ünnec, a második tárgy volt mi ellenállásnak talált s ha a kormány mindkettőt keresztül is erőszakolta a gyanuja megmaradt, mi azt eredményezte, hogy 1834 szeptember 11-ára az országgyűlés egybehíva lett, mely inkább a sérelmekkel foglalkozva a nemzetet felrzza s az unió és tudományos akademiái alapjait velé meg, majd az 1830-iki országgyűlés V. Ferdinándot koronázza meg, de Erdélyben országgyűlés még folyvást nincs, az ország felélt még mindig kinevezett s a kormány érdekében működő megyei hivatalnokok tarták a győltet kezökben. A felrzott nemzet előtt a hivatalnokok népszerűtlenné lettek. Az ellenzék szervezkedett s Wesselényi Miklós fellépésével a tisztújítás és országgyűlést mind általánosabban követeltetvén 1833-ban Kolozsvármegye közöttégre gr. Bethlen János inoiványára a főkörmányszéket törvénytelenné nyilvánítotia s kimondotta, hogy rendelőit elfogadni nem fogja, egyszerűmind az országgyűlés mielőbbi összehívására iránt a Felsőház feliratot intézett.

Kolozsvármegye példáját Erdély többi törvényhatóságai is követték, még az évben báró Wlassich Ferenc altábornagy küldetett le, ki az országgyűlés egybehívását hozta javaslatba, de a kormány feltéte hatalmát, lépéseket téve, Wlassich visszahívását eredményezte, mi még feszültebbténvén a kedélyeket Kendeffy Ádám temetése alkalmából Kolozsvárt 1834. február 4-én a katonaság és polgárság között összetűzés törtenven a békétlenség kiegyenlítésére Esztei Ferdinánd főherczeg teljhatalmú kir. biztosként leküldetett és az országgyűlés is 1834. május hó 28-ára egybehíva lett. A képviselőválasztásnál az ellenzék mindentűt győzven, a kir. hivatalosak még nagyobb számmal küldettek ki, mi általános elégedetlenséget okozván az elsőnég és hivatali eskl forma feletti heves viták és feliratok után 1835-ben kiadott királyi leirat a rendeket tevékenységre híván fel, vádolja, hogy nyert szabadságokkal visszaélnék, mire január hó 17-én felirátilag kéri a Felsőház, hogy a törvényhozó testületet ily vádakkal ne illesse.

Az országgyűlés tovább tárrgyalván 1835 január 29-én Wesselényi Miklós indítványára az országgyűlési napló kinyomatását rendeli el, mi végrehajtható nem lévén, Wesselényi könyvnyomdát állít és kinyomtatja, erre a könyvnyomdát lefoglalják, e kényes kérdés lett volna tárgyalandó midőn február 6-án érkezett kir. leirat az országgyűlés szellemét kárhóztatva az alkotmányt felfüggeszti és minden polgári és katonai hatalmat Esztei Ferdinánd főherczeg kezében összpontosít. Egyideig a megyei gyűlések is, mint a közszellem fenntartói betitultak, erre a főispánok, kormánytanácsosok jomondása következtén az elkecserevés legmagasabb fokán állt, midőn I. Ferenc elhalván V. Ferdinánd veszi át az uralkodást.

Azonban az ellenzék még erősebbtől dűzése Wesselényi elfogatása az ellenzék működését lehangolja s mindőn 1837 április 11-ike országgyűlést egybehívó királyi leirat a Leopold diplomát megerősíti, az 1791-beli deputatio munkálatai tárgyalását elrendeli és erre Esztei is esküti tesz, az ország rendei is leteszik a hűség esküt.

Erre a főkörmányszék tagjait megválasztják a megyei tisztújításnál az 1791 XII. t. cz. fenntartását és az u. n. pártiamot Erdélytől elszakadni nem engedik és feliratlag kéri a felséget Erdély kerületi egységet oltalmazni.

Az 1841-iki országgyűlés már a sérelmek mellőzéseével a reform kérdések tárgyalásába beocsátokzik, a nyelv kérdés, urbéri ügyek, közmunka, stb. fontosabb törvényeket tárgyal, de eredménytelenül, mert megerősítést nem nyertek.

1845-ben az unio és nyelvkérdések miatt a szászok és oláhok nyugtalanoknak. 1846-ban az olasz és a lengyel forradalom hangulata már itt is viszhangra talál, — paraszt urával szemben nyugtalanodik. E hely az 1846. szept. 9-re hívott országgyűlés kizárólag az urbéri ügyek rendezésével foglalkozott és a következő év november 10-én befejezett ezen országgyűlés oly hibás alapokra fektett törvényt alkotott mely ellen többek között első helyen Kolozsvármegye is kénytelen volt ovást emelni.

Igy állottak Erdély ügyei midőn a nagy-szerű alkotásairól nevezetes pozsonyi országgyűlés 1847. november 7-én tárgyalásait megkezdte. E fontos tárgyalások közben kitört a francia forradalom ez s azt ezt követő, Ausztriának alkotmányt biztosító bécsi forradalom valamint a nevezetes márczius 15-ike megteremtette a magyar minisztériumot majd a 48-iki törvényeket.

De nemzetünk nem sokáig élvezhette alkotmányos függetlenségét, mert a Jellesich fondorkodási a nemzetiségek bujdogatott mozgalmait az alkotmány félre tevését és ezzel a 48-iki véres eseményeket idézte elő.

Vármegyénk is sokat szenvedett az izgalmas napokon s emlékeztetés marad az 1848. márc. 13-iki csúcsai és nagy-almási csata hol Bem Wárdener és Urbán hadait a csúcsai szoros megmentésével visszaveri, emlékeztetés marad a júniusi Variselli véres esemény is, hol Várváry Pál Rákóczy csapatjával együtt az oláhok martalékává esik.

A nagy nemzeti küzdelmet az oroszok beavatkozása és a világi fegyverletétel fejezi be, megteremtve az abszolutizmust.

Wolgumuth Erdély katonai és polgári főkörmányzóvá Bach Eduárd császári bizkossá neveztetvén ki a vármegyénk tisztikarának helyét bukovinai és galiczi német tisztviselőkként. Erdély hat katonai vidéke, a vidékek kerületekre osztatik hol a polgári ügyek igazgatása fő és alküteltekre bízott megszűnven vármegyénk eddigi hatósága. 1850-ben a német nyelv hivatalos lesz, 1851. új közigazgatási beosztás 1854-ben az eddigi hat vidék tiz kerületre osztatik.

1859-ben mintegy varázsütésre az alkotmány helyreállítás iránti nemzeti mozgalom általános megindulnak s végre 1861. április elején Kemény Ferencnek sikerül Erdély számára is az alkotmányos életet megnyitni mire a megyei és városi szervezetek gyorsan haladnak elő és már ez év elején a főispánok is kineveztetvén, vármegyénk főispánja gr. Beldi Ferenc lesz. Ez új szervezet Erdélyben csendesen folyt csak Fogaras és Kolozsvármegyében volt az oláhok és magyarok között előbbiek követelése miatt megzavarva. Meggyűlöletünkön Fekete János oláh vezérnökkel által eladott azon követelést, hogy a bizottságban és hivatalban a magyarokkal hasonló arányban legyenek képviselve, mint a szabad választás fogalmával össze nem egyeztetetű és a másik, hogy az őket sértő törvények töröltesse, mint fölösleges, — mert a 48-iki törvények által teljesítve volt, — törvényhatóságunk elutasította, ez ellen oláh nyelven szerkesztett óvás jelentetvén be, egy későbbi bizottmányi gyűlés ezen óvás törvényes alap és indok nélküliséget szépen indokolt határozatban mondja ki: (lásd Űrmössy „Tizenkét év Erdély történetéből.”

Alig fejeztetett be a szervezés, már Schmerling törekvései előbb Keményt, később Miklós viszályolt, a törvénytelen rendelkezések pedig a megyéket ellenállásra kényszerítvén, 1861. december a proviziumot meghozta és a december 12-iki utasítás egy szabadon választott bizottmányra bízta a megyéket s így mintegy egyhangulag mond mindenki le lehivataláról. Kolozsvármegye tisztviselői a januári bizottmányi gyűlésen lemondásukat azal inkolaják, hogy a kormány követeléseit ez alkotmányra letett hitükkel összeegyeztetni nem tudták.

Nádasdy 62. végén az új és engedékenyebbnek vélt bizottmányokat egybehívja, de családok mert sérelmeikkel állanna elő, 63-ban ismét kísérletet tesz s ekkor Kolozsmegye bizottmányja is egybehívattán, a Bíró Pál, br. Jósika Lajos felszólalása után br. Bánffy Albert indítványára a törvényes állapot visszahelyezését feliratilag szorgalmazza.

Mig végre 1865-ben az országgyűlés egy behívásával a főispánok is kineveztetvén állásukat elfoglalják és az áldáshozó alkotmányos élet kezdetét veszi. Ez első bizottmányi ülésünk általános öröm között br. Jósika Lajos főispán feltűnő keltő gazdag tartalma beszéddel nyitja meg, kimondván, hogy a 48-iki események feladatának, mihez a nemzetnek köröm szakad táig ragaszkodni kell.

1866. január 9-én az Unió és közörm és ünnepelzésesség között kimondván az alkotmányos tisztikar szervezést br. Jósika Lajos 1867. júniusában nagy körültekintéssel vette kezdetül; de az unio által követett átalakulásnak a vármegye közönségebejáró áttűtetésének feladatát Gróf Esterházy Kálmánra várta, a ki ezen feladatot nagy tapintattal, és kiváló buzgalommal és mély tudással oldotta meg. Az egyes közigazgatási szervezet az 1867. XXXIII. t. cz. által lett megteremtve miután az 1869. IV. bírói szervezetet létesítette mely a közigazgatási szervezetet már alakjába az 1896. évi XXI. XXII. és XXIII. t. czikkék üntötték.

Az előadottak igazolják, hogy a multban a hit, — a szabadság, — a jogrend és az ön kormányzat iránt meg nem törhető ragaszkodás képezte a magyar állam szilárd alapjait, s ha a történelemből tanúságot kívánunk levonni: ez eszméknek élő hitté válása képezheti csak a jövő évszázak, évezrek történetének alapjait.

S ha volt idő, midőn a költő panaszszal fordulhatott a vándor madárhoz, hogy neki kelt hazát adott a végzet s „nekünk csak egy volt s az is elveszett”, — a jelen pillanat, midőn a haza minden hű fia együtt ünnepel együtt érez ő Felségével a királlyal, a ki az uralkodói erőnek legtekélyesebb megtestesítője, — csak bizalmat ébreszthet bennünk, hogy még sok ezer éven át „élni fog magyar e hazán.”

Éljen a Haza! Éljen a király!

Város és haza.

Kolozsvár sz. kir. város ezredes diszközgyűlésén elmondta dr. Márki Sándor.

(Folytatás.)

Diadalát ünnepelte a Habsburgok világbírodalma, midőn 1551. júl. 21. Izabella királyné a Szent Mihály templomban átadta Ferdinánd király biztossainak Szent István koronáját s a királyság jelvényeit. Magyarországgal való egyesítést azonban lehetlenné tették, viszonyok. Ot év múlva már ismét Kolozsvárról indult el az országgyűlés.

küldöttsége Izabella s fia visszahívására s 1556. okt. 23. a város kitörő örömmel üdvözölte II. Jánost, Magyarország választott nemzeti királyát, Erdély fejedelmét. A Habsburgokkal összejárás Békés Gáspár párt híveit 1575. Báthory István fejedelem jobbadán Kolozsvárt végeztette ki s elkobzott kincseiket katonái közt a piacon osztatta szét. „A kik — jegyezte meg erre az egykoru történetíró — szabadságukban meg akarnak maradni, ezt ne a fejedelmi méltóság lealacsonyításával, hanem jeles hazafiai tetteikkel igyekezzenek elérni.” De már 1694. aug. 30. a Habsburg-ház ellenségeinek kellett vesznük Báthory Zsigmond fejedeleme a piacon végeztette ki Kendi Sándort és Gábort, Ifjú Jánost, Forró Jánost és Szentenyedi Literát Gergelyt, mint a török szövetség felbontásának legfőbb akadályait s vérbe fojtotta az ellenzéket.

A Kendyek gorbóvidéki négy faluját Kolozsvár kapta ugyan, hanem azért a város közgyűlése mégis elrendelte, hogy reggel négy órakor mindennap megkonduljanak a harangok s a nép imádkozzék, hogy ne sujsa, ne ostorozza az Isten. Mégis sújtotta és ostorozta. A város kénytelen-kelletlen hitet tett a Habsburgokkal kötött szövetségre. Azután átszevedte az oláh-német uralom minden iszonyát. Valóságos örömmámor fogta el, midőn Báthory Zsigmond 1601. márc. 12. ismét mint nemzeti fejedelem tért vissza. A goroszlói csatában az ő zászlóját is letiporták Mihály vajda és Básta György hadai. Százszor fozint hadisarcot fizetett az idegen győzőnek, de még a német uralom alatt is tiltotta, a németes és spanyolos viseletet s magint megnyitotta kapuit, midőn a nemzeti párt jelöltje, Székely Mózes kopogtatott rajta. Pár hónap múlva ismét végig kellett néznie ott a piacon mint végzik ki a jó hazafiakat; de sem ez, sem a város égetése, sarczoltatása semmiféle ijesztés és veszteség nem tette nemzetiellen Kolozsvár magyar és német polgárságát. Még városa nagy szűltötének Bocskay István fejedeleme is késlekedve hódolt, mert Bécs teremtményének tartotta; pedig kijelentette a város, hogy tudja, mivel tartozik Istennek, a fejedeleme és a hazának.

Annál jellemzőbb ez az igaz magyar érzület, hiszen a város magyar és német polgárai közt megújuló viszályt II. János csak 1568-ban rendezte az ugynevezett unioiban s a város még 1580-ban is elhatározta, hogy ha közéleti teket nyilvános felliratokkal jelölnek meg, a hol az egyik nemzetnek nyelve van, a másiké is ott legyen.” Másrészt azonban még most is hangzott a magyar regösök éneke és verse az előkelő házakban és mulatságokban, kivált az év elején, a regelő héten. S mi tanulságosab a magyar és német elemek egymáshoz való viszonyára, mint az, hogy a magyar irodalmat Kolozsvárt tulajdonképp egy száz ember, Heltai Gáspár teremtette meg, a ki 16. esztendeig tanult a magyar nyelvet, melynek azután oly hatalmas szolgálatokat tett? Ő állította Kolozsvárt az első nyomdát, Magyar országban a nyomdák! S abból a 20786 magyar műből, melyet Magyarországon 1711-ig nyomtattak, Kolozsvárra egy-magára egyhatodrészt (363) esik. Idejártult, hogy a rendek 1557-ben Kolozsvárt szervezték az első országos gymnasiumot s hogy 1581-ben Báthory István király „gondoskodni kívánván a vallás, tisztességes tudományok és Erdély sorsáról, melynek jóléte szabadsága, mivelődése és díszése iránt annyira érdeklődik, — egyetemet alapított, mely azután, kétszáz esztendő alatt sok megszakítással és küzdelem közt, 744 jezsuita-tanár által összesen 2487 ifjút vezetett be a felső tudományokba.

Ez a város azonban nemcsak a politikai életnek, irodalomnak és tudományoknak, hanem a hitéletnek is egyik főhelye lett. 1345 óta az ősi katolikus hit mindinkább helyet adott Luther vallásának, melyet Heltai Gáspár kezdett felterjesztetni néhány tanár társával, pár év alatt magyarra fordította a bibliát, 9—20 év múlva az olasz Stancaro majd Kalmáncsehy Márton Kálvin szellemében hirdette az evangéliumot s 1556-ban már általánossá lett ez a szellem mig tíz év múlva Dávid Ferenc egy hatalmas feleki köre állva olyan megragadó szonoklatot tartott a szemelemben is csak egy istenségről, hogy a nép valóságos diadalmenetben vitte őt a Szent Mihály egyházába, mely így egynegyed század óta immár a negyedik, az unit. vallás temploma lett.

Az unitárius vallást kolozsvárnak neveztek el s annak nevezhetnők más, mert az egész földön itt vannak legkiválóbb egyházközsége és legbecsebb emléke, az ő kö melynél Dávid Ferenc oly hatással szólt a néphez, Dávid, Kolozsvár nagyszűltötte, katolikusból lett lutherános pap, kálvinista püspök és unitárius vértanu. Az emberek teljesen az eszmék hatalma alatt állottak s a körülmények rohamos változásai közben vallásban, politiká-

ban előttünk szinte megfoghatatlan gyorsasággal módosították nézeteiket. Ez a XVI. század olyan forradalmi korszak, a milyenhez foghatót csak keveset mutathat az egyetemes történelem. A hitében pár évtized előtt még egységes Kolozsvár azonban 4—5 felekezetre szahadva is hű fia maradt a kisebbik hazának melyben a viszonyok oly előkelő helyet jelöltek ki számára.

Népesége lassan gyarapodott ugyan, de mióta 1558-ban jogot nyert az árúk megállítására s harminczadot és 4 országos vásárt kapott, a kereskedelemnek középpontja lett. Polgárai Konstantinápolyig, Bécsig, Velen-czig, Krakkoig jártak kereskedni s itthon válogatott árucikkkel rakták meg boltjait, tárházait. Tizenhat cseh működött a városban s messze föld számára készített remekekét. Mig a magyar alföld városai rendre pusztultak, a mi városunkat épen ez időktől fogva nevezeték kincses Kolozsvárnak.

A XVII. század első felének nagy fejedelméi még jobban megmutatták, csupán Erdélyre szorítva is mily ereje van a magyar állameszmének. Ez az Erdély, — mely János Zsigmond idejében még csak 73000 kun volt, Bocskay és Bethlen idejében már megközelítette a 120,000 kun-ett s az anyaország területének több mint egyharmadát magyar fejedelem, magyar igazgatás alatt egyesítette. Kolozsvár e területnek ugyszólván középpontján feküdt. Piaci templomában tették ravatalra nagy fiát, Bocskay Istvánt s ott olvasták föl végrendelét (1607. febr. 17.) ott választották fejedelemmé Rákóczy Zsigmondot (1607. febr. 8.) Báthory Gábort (1608. márc. 7.) majd Bethlen Gábort (1613. okt. 23.) — Bethlen Istvánt (1630. szept. 28.) Bocskay állította helyre Kolozsvárt a vallás békét, — Báthory virágoztatta föl újból a kálvinizmust, de csak Bethlen Gábor adott igazi vallásszabadságot Kolozsvárt, Maróthy Lukács pap lángoló szavai óta a fejedelmek vallása lett város fővallása, mert a század első három tizedében a hóstátha telepített hajduk a mellett, hogy töröl metszett magyarok, egyuttal jobbadán reformátusok voltak.

— A hajduk betelepítésétől fogva Kolozsvárnak mindinkább katonai jellege lett. A fejedelmek nagy gondnal javították a kör falakat s immár 19 bástya sugyanannyi céh védte a várost. Itt volt a nemzetség, a magyarországiak nyolczados törvényszékének a helye, itt székelt a fejedelmi ítélőtábla, s gyakran az országgyűlés, sőt a fejedelem is, itt volt 4 vármegye kincstári bérletének a gyűjtőhelye, többnyire itt tartotta gyűléseit Kolozsvármegye, külső országok követői jártak keltek benne, az arisztokratia, a magyar országi és idegen urak jelenléte tarkává, a sok állam és katonai ünnepség élénkítette a várost. Utczáin a renaissance modoru házak egész sorozata emelkedett. Kath. egyetemét még a vallásszabadság korszakában sem szűntették ugyan meg, az országgyűlés azonban e helyet akadémiái felállítását határozta el és szolgálatot tett a tudományak, ha az unit. kollegiuma mellé csak prot. kollegiumot szervezhetett is.

I. Rákóczy György már Gyulafehérvárról akarta összevonni Erdély politikai hatalmát II. Rákóczy György idejétől fogva pedig különben is rohamos hanyatlásnak indultak a közügyek. 1658-tól fogva, mióta az ellenség többször sarezolta az idáig békésen fejlődő Kolozsvárt, valóságos bűnbánattal teltek el a lakosok. Vezeklésük a sok Isten csapása miatt naponkint háromszor is jártak a templomba, tiltották az illetlen szánkázást, muzsikálást, hegedülést, a bort, a részegséget, a koczkázást, kártyázást, káromkodást, cifrazkodást és városszerető szigorú böjtöt rendelték.

Mikor azután a zajkányi csatában Kolozsvárnak minden katonája elesett s a hogy — ha nem is épen a maga helyén — Kolozsvár határában a Rákóczy — oszlop mutatja — Fenesen II. György fejedelem döntő csatát veszített, Isten irtalmán kívül csak az erkölcsi erő tarthatta meg ezt a várost. Társaival negyven öt hosszú lénczra verve, nyakán vaskarikával hajtották a falak alá Linczezh Jánost a város bíráját. De nem volt az a hatalom, melylyel arra kényszeríthették volna, hogy feladásra bírja a várost. „Meg kell halnom; de meg ne adjátok.” Kialtott be negyedszer is, mikor már háromszor vezették a hóhér elé. És Szejdi basa fővezér aranyos kaftányt adatott neki és menedéklevelet, hogy hazamehessen a városba, melyet egy Regulus bátorságával szolgált. Az országos történelem sehol sem emlegeti az egyszerű szűcs nevét; mily gazdag lehet nagy nevekben az az ezeréves mult, mely könnyedén sikklik keresztül ily igazi jellem, ily igazi férfiúi emlékezet! Nekünk azonban olyan szent név a Linczezhé, mint az a többé, melyet ehhez a földhöz, a hazához, egy ezredév csatolt.

Egy év múlva a török újra lövette a várost, mely, mint Kemény János fej-

delme hive, német-magyar őrséget fogadott falai közé. A dögvész negyyszázal több ház lakosságát ölte ki, de az életben maradtak kevesebb zúgolódással fogadták sorsukat, mint az athéniai, kiknek élén Archidamoszszal szemben egy Perikész állt. Nevettek az ügyetlenül lövő ellenségen Apafi csak három esztendő múlva kapta vissza Kolozsvárt. Vegyár lett azóta, hogy Borosjenő és Várad elasett, s egybefort a vármegyével, melynek fővárosa, mostantól fogva a hely-őrség s a város kapitánya volt. A békés polgárok mint egy végház katonái is híven teljesítették hazájuk iránt való kötelességüket. Nemesei szabadságokkal cserélték föl polgár kiváltságait. Ahogy maguk a karok és rendek mondták: „az ország nem nyul a kolozsváriak kiváltságaihoz; maga a dolog az, mi állapotunkat megváltoztatta.”

1690-ben azután megszűnt Erdély függetlensége, s Kolozsvár élére is császári parancsnokot állítottak a Habsburgház, mely a török kiveretésének fejében olyan csekélységet követelt, a milyen egy nemzet szabadsága. Szabadságukat azonban nem felejtették el a kolozsváriak. Másfél évtized múlva a császári fővezér összehívta őket, hogy mindnyáján kurucok s kivonult a városból, mely diadalos esetben fogadta falai közé II. Rákóczy Ferencet.

A jezsuiták maguk is a szabadság, tudomány, bölcsesség, hadvezéri képesség és nagylelkűség jelvényeivel üdvözölték Erdély utolsó fejedelmét. A német azonban visszafoglalta a várost, mely pár év alatt „egy millió forintot áldozott azért, hogy szabad akart maradni. Koldus Kolozsvár lett a kin csesből s mostantól fogva maga az előjáróság is mindig csak Romlót Kolozsvárnak irta. A császári fővezér pedig kitzetni rendelte azokat a nőket, kik mindenképen segítettek a kurucok közt harczoló férjeiket, fiaikat, testvéreiket. Erről sem szól az országos történelem, mely évről-évre a hazaszeretnek annyi jelét jegyezte fő. A mi sziveink azonban büszkén dobognak arra az emlékre, hogy az asszonyok, kiknek mindene a családi boldogság, ennél is előbbre valónak ismerték a haza boldogságát. Ebben a városban elhanyatlott az ipar, kereskedelem és a közműveltség, de izmosabb lett a hazaszeret, mely országokat teremt, országokat tart fenn.

A XVIII. század nagy Habsburgjai, III. Károly, Mária Terézia, II. József és II. Lipót, kik helyreállították Magyarország területét és építették, a romok fölött mindenütt építettek. Az első király idejében 3500, az utolsónak idejében már háromannyi lakosa volt Kolozsvárnak. Körfalait mindjobban elhanyagolták, de III. Károly 1716-ban külön kis fellegrvart építtet védelmére. 1718—1748, 1790—1840 és 1860—67. Kolozsvár volt Erdély fővárosa, egy kis magyar világ közepe. A fővárosi templomot III. Károly egész kis se reg élén vette el az unitáriusoktól s viszsza adta azt a katolikusoknak, kiknek száma majdnem négyezerre szaporodott. Hasonló arányokban fejlődhettek az imént még háttérbe szorított reformátusok. Mária Terézia annyira ment, hogy számokra Kolozsvárt külön protestáns állami egyetemet kívánt állítani. II. József azonban még a Báthory-egyetemet is megszüntette s külön jogi és orvosi szakiskolákkal helyettesítette.

Nem lehet megindulás nélkül olvasni, főiskoláinkat mily keserve küzdelmek közt tartották fenn a reformátusok és az unitáriusok. De fönttartották. S ez a szellem előbb-utóbb a tudományok egyik meleg tüzhelyévé tette Kolozsvárt, mely méltán lehet büszke arra is hogy itt 1870-ben, már állami népiszkolák s az iparosok oktatására vasárnap iskoláink működtek. 1791-ben Aranka György az országgyűléshez beadott emlékiratában itt indítványozta az utóbb Marosvásárhelyt megalakult magyar népmívelő-társaságot; saját szavai szerint egy ezer esztendő után hazánk egész mint egy új napnak föltámadását hirdetvén. S valóban „szépek s vigasztalással teljesek” voltak e nap sugarainak „első, bár igen gyenge előhírnökei.” A mire Kolozsvárt már egy századdal azelőtt történt kísérlet, 1792. nov. 11-től fogva fösenült a magyar szó Kolozsvár szinpadán s 1821-ben megnyílt a magyar nemzeti színészetnek állandó csarnoka is.

(Vége köv.)

Módosító indítvány.

Az „Ellenzék” t. kts. Szerkesztősége a b. lapja tegnapi (máj. 19.) számában azt az indítványt teszi, hogy a városi törvényhatóság diszközgyűlésének „jegyzőkönyve” ne csak a b. biz. tagjainak, hanem a város polgárainak is kiosztassék.

A szerkesztőség azon indokát, hogy mindenik polgár egy emléket kapjon, a magam részéről is helyeslem és pártolom, de véleményem szerint a nagy terjedelmű egész jegyzőkönyv kiosztása, nem csak hogy nagyon

költséges, hanem czélszerűtlen is, mert a jegyzőkönyv már szerkesztésénél fogva sem kedvelt olvasmány.

A czélnak teljesen megfelel — meggyőződéseim szerint — ha a közgyűlés lefolyásáról egy rövidbe foglalt tudostás állítatik össze, főtekintettel a határozatokra és azzal együtt egy füzetben kiadatik dr. Márki Sándor t. városi tanácsos felolvasása, amely Kolozsvár multját szerencsés rövidséggel, tiszta és vonzó képpen, bizonyos illettséggel tárja fel. Ezt valóban kellene, hogy olvassa és meg is tanulja Kolozsvárnak minden polgára, mert ebből sok lelkesedést és áldozatkészséget merítene.

A diszközgyűlés határozatait, már csak annak méltósága megőrzése végett is végrehajtandónak tartom s óhajtom, hogy a dr. Márki felolvasásának külön kiadása is szétosztása felett határozzon a közelebbi rendes közgyűlés.

Kolozsvár, 1896. május 20.

BOROS GYÖRGY,

v. b. tag.

Boros György tanár és városi törvényhatósági bizottsági tag urnak fenebbi módosító indítványát teljártalmulag magunkévá tesszük, s azon reményünket fejezzük ki, hogy befolyását ezen indítvány gyakorlati keresztül vitele érdekében illetékes helyen érvényesíteni is fogja.

Szerkesztőség.

MINDENFELE.

Kolozsvár, május 21.

Honvédek sirja.

(1896 május 21.)

Írta: Ábrányi Emil.

Jó magyar nép, azt halálig ne feledd: Honvédsírnál nem szegyen a kegyelet! Létezők sem szegénylenléttek magukat, Hogy a szívűk a hazáért megszakadt!

Énekelni, a mikor nincs semmi vész, A hazádnak rendületlen nem nehéz. De a honvéd száz halálnak neki ment, S most is őrt áll rendületlen — odafent!

Bizony mondom: űk voltak a magyarok! Tiszta szívek, hazavédő hős karok! Nem kérdezték: lesz e hasznuk belőle, Csak robantak mint a vihar előre!

Mind ezekről emlékezned illik ám, Legkivált ha ünnepe van szép hazám! Ha nincs honvéd, sosem állasz te lábra. Vértükből nőtt ezer éved virága!

Hogy ha karddal űk nem védik a hazát, Magyar nemzet becsületét, igazát, Védik úgy, hogy bátrabban már nem lehet: Most nem ünnél ezredéves ünnepet!

Menj ki hát, nép, a honvédek sirjához, Áhitatd mint a pap az oltárohoz! Koszorúzd meg nyíltan, bátran, kevélyen, A szabadság és a haza nevében!

— Emlékezzünk réglekről. 1271. máj. 21. Ottokár a Rábeztól visszavonultában az üldöző magyar csapatot megveri s a magyarok dalaí közlül ekkor estek el Huntpazmán Ehelus (az Ujhelyi család őse) és a hies Csák Péter. 1290. IV. Miklós pápa Benvenumtot küld hazánkba Kun László megajvítására. 1809. asperni győzelem Napoleon felett. 1849. Gűrgei visszafoglalta Budavart, (Hentzi halála) 1866. hg Eszterházy Pál a hies nagykövet s az első a latere miniszter halála.

— Kolozsvár részvéte. Károly Lajos főherceg elhalálása alkalmából Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tagjait holnap (pénteken) délután 3 órára rendkívüli közgyűlésre hívták össze. A közgyűlés egyetlen tárgya a tanácsnak Károly Lajos főherceg elhunytá alkalmából teendő intézkedések iránti javaslata lesz. A mint értesülünk a javaslat az, hogy Kolozsvár közönsége feliratilag adjon kifejezett részvételen, s az elhunyt ravatalára koszorút helyezzen.

— Kolozsvár koszoruja. Károly Lajos főherceg koporsójára Kolozsvár város közönsége is helyez koszorút. A tanács ugyan is Zobácz Ferenc műkertésznel rendelt egy koszorút, melynek széles fekete szalagján következő felirat áll: „Károly Lajos főherceg, császári és királyi Fenségeinek — Kegyelete jelölül Kolozsvár sz. kir. város közönsége.” A tanácsnak azon elhatározása ellen, hogy az elhunyt főherceg ravatalára a város közönsége nevében koszorút helyezzen — igen természetesen semmi észrevételünk sem lehet; helyes dolognak tartjuk, hogy a magyar trón örökösének elhunytá fellett Kolozsvár város közönsége ez alakban is kifejezett adjon a részvételen, csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy Kolozsvár város koszorúját, mely ma még itt van, miképp fogják és mikor elhelyezni a ravatalon, köztudomású dolog lévén, hogy a főherce-

get holnap — Pénteken — már eltemetik? Ha már valamit tesz az ember, tegye a maga idején.

— **A fejedelem és papja.** A mozgékony Dávid Ferencz-egylet, melynek Boros György tanár kitűnő szerkesztésében több egyházi és kulturális kiadványa és folyóirata van, ez alatt a cím alatt egy 20 lapra terjedő históriás verset adott ki, melyben Tarczalvi Albert, János Zsigmond és Dávid Ferencz az unitárius egyház és vallás megalapítóit és az unitárius vallást görbülékény jó ritmusokban a magyar nép ízlésének megfelelőleg énekelte meg. A D. F. E. ezen új vállalatát elismerésre méltó már csak azért is, mert a vallást és az erkölcsöt igyekszik megismertetni és bevitni a nép közé. A füzet egy példány 10 kr, 100 példányt 6 forint.

— **Doktorrá avatások.** Ma délből avatta fel az egyetemi tanács a szokásos formák között jogtudományi doktorrá Lukácsy István jogszigorlót, bölcsészeti doktorrá pedig Perényi József kegyesrendi és Rencz János szent-gothárdi főgymnásiumi tanárt. Perényi József és Rencz János a legkitűnőbb eredménnyel summa cum laude állottak ki a szigorú vizsgálatot s külön is gratulálunk nekik, mert Perényi is a múlt évek folyamán több szép cikket írt lapunkba, Rencz János pedig még a múlt év folyamán rendes belső munkatársra volt az Ellenzéknek.

— **A kolozsvári vigszínház halad.** A gazdagon berendezett és minden kellekkel felszerelt szubvencziával ellátott kolozsvári nemzeti színház mellett saját erejére utalva ültette fel a tanyáját a Makróczy társulata. A gazdag nagybácsi, anemzeti színház helyiséget könyvtár, díszleteket, ruhátart, mindent megtett, sőt még azt sem engedte meg, hogy színlapjaikat az utca sarkokon a nemzeti színház színlapjai helyére csirizeljék. És lám a kitagadott fiú önéreje utalva, még is halad. Megépítette színpadját szépen megfestve és felszerelve. Most folytatólágon festik a többi díszleteket is. Tegnap egy tágas új ültözött építettek a művésznek részére. Ma azt olvassuk a színlapon, hogy zene kara is van a szubvencziával nagybácsi által kitagadott társulatnak. Valószínűleg az idény végén azt is olvasni fogjuk, hogy az igazgatóság tekintélyes pénzmaradvánnyal zárja be Thália rögtönzött templomát s mindenik színész egy-egy tekintélyes összeget tartalmazó takarékpénztári könyvvél fog neki indulni a zimarkós télnek. E mai zenés előadásra sokan kószolnak.

— **Színház.** Tegnap este a „Minta férj” című francia vígjáték keves számú közönség előtt került előadásra a torna-vivodai színházban. Az előadásban Heltay, Zendy tűntek ki. Heltaynak jó temperamentuma van s igen könnyen nagyobb színpadon is használható színész válnék belőle.

— **A miszínésznők.** A Nagyváradon nyaraló szintársulat női tagjai, hogy milyennek? arról érdekes hasonlatokban számol be a „Nagyvárad” színi kritikusa: Cserny Berta kaczéron hódító, mint egy syrén; Kantai Teréz, bős és hazsártos, mint egy Xantippe Bajnóczy Valéria szeliden kedves, mint egy turbékoló galamb. Oh Magyary was wilt du noeh mehr?

— **Sétatéri zene.** A sétatérén holnap cigány zenekar fog játszani, mivel a katonák Károly Lajos kir. főherceg halála miatt nem játszhatnak. Tekintettel arra, hogy a szép időben nagy publikum jelenik meg a most már kellemes sétányon, a sétatéri kioszk bérleje jó cigányzenekarról gondoskodott.

— **Nemes alapítvány.** A j. t. y Emma urhölgy, az Erdélyi Irodalmi Társaság alapító közlést 50 frtos alapítvánnyal. E hazafias és derék adományt a nevezett urhölgy főként az E. I. T. szép millenáris ünnepélyének hatására adta. Vajha Kolozsvár hazafias és minden nemes cselekvő pártoló közönségéből minél többen követnék A j. t. y Emma urhölgy nemes példáját. Az Erd. Irod. Társaság, mely a leghazafiasabb célt a magyar irodalom és nyelv fejlesztését, ápolását tűzte ki céljául, megérdemli, hogy Kolozsvár lelkes közönsége minél hathatósabb támogatásban részesüljön.

— **A kolozsvári női ipariskola** az idén gazdag kiállítást fog rendezni a női munkából. A kiállítás jun. 12—14-én lesz. Ugyanakkor tartják a vizsgálatokat is. A női ipar-egylet igazgatósága az iskolai vizsgák után a milleniumi kiállításra felküldi a tantestület nőttagjait.

— **Kis-Szamosot elveszik.** Folyó év máj. 23-án a Kis-Szamos árkanak medréből a víz egész napra el fog vészni.

— **Martin repülőgépe.** Marin kolozsvári tanár tudvalegyen több rendbeli repülő készüléket talált fel. Sajnos, hogy találmánya értékesítésére elegendő anyagi erővel nem rendelkezett. Most újabb repülő gépről veszünk hírt. Némi kételkedéssel ugyan, de azért egészen nyugodtan fogadhatjuk tehát azt a hírt, amely New-Yorkból érkezik. Eszerint Washingtonban egy Langley nevű professzor feltalálta egy ügyes szekezzeti repülő-gépet, amelyet Aerodromenah nevezett el

(valószínűleg szabadon Jókai után.) A gépet, amely vasból van, gőz hajtja a magashoz. Két próbát is tettek már géppel, igaz, hogy utasok nélkül, de azért fényes sikerrel. A gép száz lábnyi magasságra emelkedett s óránként husz mérföldet haladt. Amikor a gőz elfogyott, a gép gr. cizónus a földre szállott.

— **Megerősítés.** A vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. Generich Gusztáv volt egyetemi tanár-segédnek a kolozsvári tudományegyetemen a gyermek gyógyászatból egyetemi magántanárá történő képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és nevezetesen ezen minőségében megerősítette.

— **Panaszt emeltek** szerkesztőségünkben a hatóság ellen a közúti vasut miatt. A vasut ugyanis még a mai heti vásáros napon is négy nehéz vaggont egybe fűzve szállít a főtéren és a belmagyar utcán. Minden pillanatban ki van téve a nyüzsgő vásáros tömeg az elgázolásnak. A közúti vasutnak csak két terűs kocsi szabad szállítani. A hatóság intézkedjék, hogy a vasut a szerződést ne szegje meg.

— **A budapesti diszfelvonulás.** Valószínűleg látszott, hogy a gyászeset miatt a király nem jön le Budapestre a június 8-iki diszfelvonulásra. Most azonban azt jelentik Bécsből, hogy dacára a gyászesetnek, a június 8-iki diszfelvonuláskor a király jelen lesz Budapesten. Ebből az alkalomból az udvari gyászt június 5-től 9-ig megszakítják.

— **Károly Lajos főherceg halála.** Bécsből vesszük az értesítést, hogy az elbunyit kir. herceg holttestét tegnap délután 5 órakor balzsamozták be. Valószínűleg a házi kápolnában fogják azután ravatalra helyezni. Mostanig még a halottas ágyon fekszik, melynek lábánál két irlalmas nővér és egy kapuczius barát imádkozik csendesen. Az imádkozókat napjában többször felváltják, Ferencz Ferdinánd kir. herceg már ismételt bent volt a halottas szobában. Mindannyiszor térdre ereszkedett és fájdalommal imádkozott. Ma és holnap a ravatalhoz bocsátják a közönséget. Holnap esti 10 órakor, a szokásos szertartás szerinti végbemenő első beszétele után a koporsót ünnepélyes menetben, a királyi várpalota külső kapuján át beszállítják a várpalotába, a hol az udvari plébánia templomában helyezik ravatalra. Pénteken délelőtt 8-tól 12-ig a közönség is bemehet oda. A temetés, mint azt más helyen is említettük, pénteken délután 4 órakor lesz.

— **Milleniumi ünnepély Gyaluban.** Magyarország ezer éves fennállásának a gyalui közigazgatási járás által Gyaluban, 1896 évi május hó 31-én ünnepélyt tart, a következőkkel: 1. Reggel 5 órakor 3 ágyulövvel ébresztés és cigányzene az összes utcán. 2. 9 órakor gyülekezés a főszolgabíró hivatal előtt, lobogók alatt, zeneszó mellett felvonulás az ev. ref. templomban s ott 3. 9 $\frac{1}{2}$ órakor ima a dalárdák közreműködésével. 4. Piacon ünnepély a templomozás után azonnal: a) cigány zene, b) Hymnus (előadja a m.-fenesi dalárda.) c) Szavalt (ifjabb Deési Gyula.) d) Ének (a gyalui dalárda által.) e) Ünnepi beszéd (tartja: Deési Nagy Gyula esperes.) f) Ének (gyalui és m.-fenesi dalárda.) g) Szavalt (Vajda Ferencz sz.-lónai lelkész.) h) Szózat (a m.-fenesi dalárda által.) i) cigány zene, k) Tűzoltó díszgyalogorlat (a gyalui önk. tűzoltók által.) 5. Közébd. d. u. 1 órakor. 6. D. u. 3 fel órakor a piacon néptünnepély: tánc és tréfás műsorral. 7. Este 8-kor Gyalu kiváltságja.

— **A székelvöldi katonai-iskola ügye.** Seps-Szent-Györgyről írja tudósítónk, hogy a már lapunkban ismertett katonai-iskola ügye végett tegnap rendkívüli megyei közgyűlést tartottak Pota József főispán elnöklété mellett. Ámbár a megyei központi választmány a közös hadügyminiszter feltételeit elfogadta és a kért megadások hozzájárulását indítványozta, a közgyűlés az indítványt leszavazta. Az indítvány mellett szólaltak fel a főispán, a főjegyző és Veress Gyula ügyvéd; ellene érvelt igen hatásos beszéd ben Molnár Józsiás képviselő. Tuzson honvédeztres, Zlethal nagybírók és többen. Az eredmény az lett, hogy a mint semminemű hozzájárulást a hadügyminiszter feltételei folytán meg nem szavazták, úgy pótdot sem szavaznak meg e célra; tehát az egész kérdést a napirendről levezik. A határozatot a közönség nagy meglepéssel fogadta.

— **Kevés a látogató.** Szomorú statisztika az, mely a kiállítás látogatótságot tárja fel előttünk. Ez adatok szerint az idegenforgalom az idén alig mulja felül a rendes vasúti forgalmat sőt legtöbbször azon alul is van. Tegnap például csupán 12921 volt az érkeztettek száma. A forgalom csökkenését részben a rossz idő, részben pedig az a halatlan drágaság okozza mely még a fővárosi közönséget is visszariasztja a kiállítás látogatásától.

— **Az orosz trónörökös halál-híre.** Moszkvából táviratozzák itt az a hír van elterjedve, hogy az orosz trónörökös Nizzában meghalt. A holttestet egy orosz ha-

dihajóra tették és Odesszába viszik. A hol a koronázási ünnepek elteltéig marad. A halál eset hírének csak akkor akarják közöztetni. A tudósítás hitelességéről eddig nem lehetett meggyőződni.

— **Munkácsi Mihály az író.** A Reve de Paris című előkelő párizsi folyóiratban Munkácsi Mihály elkezdte ifjúkori emlékeinek leírását és klasszikus francia nyelven, valóságos francia szellemmel beszéli el ifjú korának eseményeit, tanulói éveit. Teljes őszinteséggel emlékezik meg arról, az időről, a mikor még senki sem sejtette a kis asztalos inasban a mostani mestert. Az érdekes emlékirat, mint a hogy Párizsban nagyon szívesen olvassuk nálunk is bizonyosan nagy érdeklődést fog kelteni annál is inkább mert ez az emlékirat földértette, hogy Munkácsi Mihály nemcsak az esztetnek hanem a tollnak is mesteri kezeleje.

— **A Kisfaludy-Társaság ünnepe.** A Kisfaludy-Társaság mint a legrégebb magyar szépirodalmi intézet is meg fogja ülni a nagy nemzeti ünnepet. Legközelebbi ülést e hónap utolsó szerdájának délutánján egészen a milleniumnak szenteli. Gyulai Pál alkalmi megnyitást mond, Vargha Gyula ünnepi ódát olvas, Váradi Antal pedig elszavalja Nagy Imre híres Árpádját, amely még a harmincas évek végén a Társaságnak egyik legelső pályadíjat nyerte el. Az ülést főbírója Sebestyén Gyula pályanyertes munkájának, A honfoglalás mondának bemutatása lesz, amelyre a Társaság tudományos irodalmunkat az ezredéves ünnep alkalmából megajándékozta. A teljes tárgysorozatot később tessük közre. A társaság az ünnepi ülésmájus 27-ikének délutánjára meghívja közönségét előkelőségeit, kulturális intézeteinek alapítóit és minden barátját.

— **Zengerajók.** A nyári idő még meg sem érkezett egészen s már is tizedrendű orpheumok árasztják el a várost német vízcél, német szóval, és igen 'sok bálnálással. A művészetet szegénységében és fogyatkozásaiban is tiszteljük, de a frivolitásban utazó rosz vicezeket nem acceptáljuk.

— **Jól ismerik.** Makó Lajos ki szereti a falusi levegőt, közelebb Nagy-London jár, hol egy úr házhöz volt hiva ebédre. Délelőtt meglepette a községet s megilletődve tapasztalta a falusi oláhok udvariasságát, a menyinyben messziről emeltek neki kalapot és kezét csókolta. Midőn a kézsók ellen tiltakozó mozdulatot tett és kérdezte, hogy miért csókolják a kezét, azt felelte neki egy oláh: jól ismerjük mi, hogy az ur Lukácsu. Megjegyzendő, hogy ép az napra várta az átutazó Lukácsut és a borotvált képi igazgatónban a papot vélték felismerni.

— **Kifogott rajtuk.** Szalay Lajos batoni birtokos, ki a Kékes vidéki banderumot vezette, kifogott a esemete pusztítón. Az egész községgel ünnepet ült május 10-én. A körjegyző Tüzes Salamon nem vett részt az ünnepélyen, mert ő ilyen „külöségekre” mit sem ad. A batoni külömben hazafias szellemű oláh pap ünnepi misét mondott a templomban hová nemzeti lobogókkal vonult be a lakosság és szép beszédben méltatta a nap jelentőségét. Ünnepély után a gör. kath. templom kertjébe csemetékét tiltették el, melyeket Szalay Marosán lelkész által beszenteltették, nehogy ismeretlen gonosztevők a csemetékét elpusztítsa. Most nem meri azokat bántani senki, mert szentelt tárgyak.

— **Premier a vigszínházban.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A vigszínházban kedden premíer-előadás volt, a mikor is Willam Busnach és Georges Duval „A helyettes” című pompás vígjátéka került színre. A darab igen szép sikert aratott. Az összevágó előadás szereplői közül kitűntek Hunyady Margit, Delli Emma, Goth Sándor, de különösen Gál Gyula a ki ezáltal nagyobb szerephez jutott. A vígjátékot Fáy I. Béla fordította magyarra. A szereplőket a közönség sokszor hirta lámpák elé.

— **Kraszna ünnepe.** Ezer éve, hogy őseink ez édes magyar hazát számunkra megszerezték. Ezer évet élt át nemzetünk e hazában jó és balsors között. Kraszna az ezer év nagy eseménye emlékére a különböző hitfelekezetek, egyetek, testületek küldötteiből alakult bizottság által Krasznán, 1896. május hó 31-én ünnepélyt rendezett, melynek műsora: I. 1. Május hó 30-án este 8 órakor kiváltságos. 2. Május hó 31-én napfeljöttkor három mozsárlövés. 3. Reggel 7 órakor 2 mozsárlövésre gyülekezés a község házánál. Harangozás az ev. ref. és róm. kath. templomban. 4. Reggel 8 órakor felvonulás az ev. ref. templomba. Itt háláadó istentisztelet. 5. 9 órakor háláadó isteni tisztelet a róm. kath. templomban. 6. 10 órakor háláadó istentisztelet az izraelita templomban. II. 11 órakor ünnepély a piacon a következőkkel: 1. Hymnus, éneki a krasznai dalkör. 2. Alkalmi szóvalatolt tart Domy Károly. 3. Nemzeti ima, éneki a krasznai dalkör. 4. „Az ezredéves ünnepen,” a krasznai milleniumi ünnepre írta Boér Miklós, szavalja Sarkady Gyula. 5. Szózat, éneki a krasznai dalkör. 6. Induló, előadva cigány zenekar által. Kivonulás az Egyház féle erdőre. III. Néptünnepély. 1. Ökösítés, melynek megkezdésére Torma András főbíró tart beszédet. 2. Látogatás saját lovaikon, 3. Majfusa megmászás, 4. Zsákabufás, 5. Lepényezés, 6. Versenyfutás, 7. Gyűrűdobás, 8. Birkózás, 9. Bekötött szemmel a kitett tárgyat leltetni, 10. Súlydobás, 11. Társasjáték, 12. Léggömb-felbocsátás, 13. Tánc, 14. Örömtüzugyítás a Képtetn pályadíjjal egybekötve.

— **Takáts Zoltán bűnügye a kir. kurián.** A kir. kurián tegnap referálta Schedius Lajos bíró Takáts Zoltánnak bűnügyét, a kit tudvalegyen sikkasztásra való felbujtás miatt ítelt el a törvényszék öt évi börtönrre. Takáts Zoltán Berez Antal bujtotta fel, hogy az a leszámitoló- és pénzváltó bank részére sikkasztást kövessen el. A törvényszék elítelt még Takátson kívül Takáts Károlyt is orgsdaság miatt egy évi börtönrre. — A tábla azonban felmentette Takáts Károlyt az orgsdaság vádjáról. Felmentette Takáts Zoltánt is sikkasztásra való felbujtás váda alól, de bűnösnek mondotta ki őt mint bűnségét a sikkasztásban és ezért büntetését három évi börtönrre szállította le, a melyből négy hónapot a vizsgálati fogság általakítotttának vett.

Délután egy óra, mire Schedius előadó a bizonyítási adatai megismertette a kuriál Ekkor a vádjés védelem iratainak felolvasására került volna a sor, de az elnök az iratok terjedelmessége következtében, mint-hogy az azok felolvasása több órát vesz igény be, a tárgyalás folytatását holnap délelőt tiz órára halasztotta. Az ítélet kihirdetése holnap délutánra várható.

— **A törökök vérengzései.** Az angol konzul vizsgálatot tartott ama rettenetes vérengzések ügyében, amelyeket vallási fanatizmusokban a törökök az örményeken elkövettek és vizsgálatának eredményét most terjesztette be kormányához. Jelentésében elmondja a konzul, hogy Biredsikben 150 örményt koncizoltak fel a törökök és a többinek csak akkor irlagmazzak, midőn mindnyájan — 1500-on felül — áttértek mohamedán vallásra. Adiamanban 410, Severinben pedig 800 örményt gyilkoltak meg s lerombolták a templomát. Hafában maga a török seik több mint száz keresztényt megölt, a lakosság pedig egy vasárnap megtámadta a templomba zárkózott 3000 örményt, a férfikat felkoncizolták a nőkre és gyermekekre pedig rágyújtották a templomot, úgy, hogy valamennyien mind ott veszttek. E városban magában több mint 8000 örményt küldtek más-világra a törökök több helyen pedig körülbelül 5900-at gyilkoltak meg.

— **Elkobozott nyomtatványok.** Tavaly Nagyszében oláh nyelvű nyomtatványokat osztottak szét az iskolás gyermekek közt, a melyek Lucaiu martírját ismertették. Az ügyesség közbenjárása folytán perbe fogták a nyomdát — a szerzőt nem lehetett kipuhatolni — s a törvényszék elrendelte a nyomtatványok elkobzását. Ezt a határozatot utóbb a Tábla helybenhagyta. A védő tovább felelebbzett, de a knria visszautasította a főlebbezzést, minthogy két egy-behangzó ítélet ellen további főlebbezzésnek nincs helye.

— **Leégett börtön.** A szegzárdi kerületi fókház tegnapelőt este leégett. A kétemeles hatalmas fogház csak a múlt évben épült s 170,000 frba került. Emberélet nem esett áldozatul, mert a rabokat idejekorán biztos helyre vezették callákból. A tűz keletkezésének okát biztosan még nem tudják, de az a hír van elterjedve, hogy maguk a rabok gyújtották fel a fogházat.

— **Millenáris ünnepély.** Maros-Torda vármegye általános tanító testülete lelkesen ünnepelte meg hazánk ezeréves fennállását. Folyó hó 19-én Maros-Vásárhelyt a vármegyeház dísztermében díszközgyűlést tartott. Az ünnepélyt az ev. ref. leányiskola éneke után Lakatos Sámuel elnök egy eszmegazdag, lelkesítő beszéddel nyitotta meg. Ünnepi beszédet Pallós Albert ev. ref. polgári iskolai igazgató tartott. Beszédében ezeréves történetünk főbb mozzanatait kiemelve lelles, hazafias szavakkal buzdította tanítóinkat, mint kiknek vállain nyugszik az új ezerév s a jövő talpköze, további munkálkodásra. Szavalt még alkalmi költeményt Pap Sándor tanár. Az ünnepély Deák Lajos tanfelügyelő magas szárnyalású üdvözlő beszéde a tanító-sághoz és az elnök záró beszéde fejezte be. Az ünnepélyen a megyei tisztikar számos tagja. Ezután bankett volt, melyen Mikó Árpád főispán is részt vett s egyik pohárköszöntőjével, a hol megígérte, hogy együtt fog munkálkodni a tanítókkal, — óriási hatást ért el. A tanító-testület körében a lelkesedés annyival is nagyobb, mert ez az első eset 18 éves fennállása alatt, hogy a vármegye vezetője közöttük megjelent s a velük való együtt érzésnek és becsülésének kifejezést adott.

— **Fortuna szerencse** istennő adományaival ugyancsak várat magára, mert dacára, hogy a milleniumi osztálysorsjáték zárhusára már 7 napja folyik, a 300,000 koronás főnyereményen kívül csaknem az összes nagy nyeremények és pedig: a 600,000 koronás jutalom, a 400,000, 200,000, 40,000 stb. koronás főnyeremények még a szerencsekerékben vannak. Tekintve a sok nagy nyereményt, valóban érdemes, hogy ebben a sok remennel bíztató játékban mindenki legalább egy sorsjeggyel (Heintze főúrsaitónál, Szervita-tér 3. szám és ennek a kiállításán lévő pavillonjában) részesedjék.

— **Vizsgálat Zsitvay Leo ellen.** Az a méltó felháborodás, melylyel a közvélemény és az országgyűlés ellenzéki része az igazságügyi költségvetés tárgyalásakor Zsitvay Leo büntető törvényszéki alelnök ellen fordult: arra késztette a budapesti kir. ítélőtáblát, hogy vizsgálatot indítson Zsitvay viselt dolgai tárgyában. Zsitvay elnök illetékes felügyeleti hatósága a bírói ügyviteli szabályok 86-ik §-a értelmében a szükséges intézkedéseket megtette. A vizsgálatot vezető Vértay kir. táblai elnöknek első sorban a felhozott panaszokra vonatkozó tényállásnak hivatalos utón való megállapítása képezi feladatát. E czélból Vértay elnök átiratot intézett Ugron Gábor országgy. képviselőhöz kérve, hogy minden irányu s teljesen kimerítő tájékoztató czéljából a rendelkezésre álló bizonyító adatokat e hó végéig vele közölje. — Ugron

Gábor most összeállítva az adatokat elő fogja adni.

— **Ujabb zászlósértés.** Nagybecskerekéről írják lapunknak, hogy Aracs tornálmegyei községben, — a szerb iskolaépület homlokzatáról a hatóság által kitűzött nemzeti zászlót letépték. A merénylőket Kovácsa Tacsa odaváló gazda két szolgálja személyében elfogták. A vizsgálat alatt kijelentették, hogy tettüket parancsra követték el.

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósítai, és sürgöny-levelei.)

Országgyűlés.

Budapest, máj. 21.

A képviselőház mai ülésén folytatták a közigazgatási bíróságról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Pulszky Ágost előadó volt ma az első szónok, a ki után Meskó László és Perczel Dezső belügyminiszter mondták el zárbeszédeiket, minek megtörténte után megejtették a szavazást, minek eredménye az lett, hogy a javaslatot általánosságban a többség elfogadta.

Nyomban reá megkezdtek a részletes vitát, melyben Pulszky előadó, Perczel miniszter, Várady Károly, Polonyi Géza, Tisza István, Iszekutz Győző, Gullner Gyula vettek részt.

A miniszterek utazása.

Budapest máj. 21.

A magyar miniszterek ma este Bécsbe utaznak a trónörökös temetésére csak Dániel Ernő kereskedelmi miniszter marad Budapesten, hogy az esetleges intézkedéseket megtegye.

Mudrony Pál diszkvalifikálva.

Budapest, máj. 21.

Mudrony Pál ügyvédet a felvidéki egyik legdühösebb panszláv agitátorát az Dunán inneni ág. ev. egyházkerületi közgyűlések botrányhősét az egyházi törvényszék minden egyházi és iskolai állásra képtelennek mondta s az egyházkerületi felügyelőségtől megfosztotta.

Fleva akoziója.

Bukarest, május 21.

A disszidens liberálisok vezére Fleva a volt belügyminiszter vasárnapra Plojestibe népgyűlést hívott össze, a melyben ki fogja fejteni pártja álláspontját és körülményesen nyilatkozni fog azokról az okokról, melyek a szakadást közte és Sturza miniszterelnököt közt előidézték.

A szultán részvéte.

Konstantinápoly, máj. 21.

A szultán saját kezűleg írt levélben is kifejezte részvétét Ferencz József ő felségének Károly Lajos kir. herceg elhunytá alkalmából.

Szerbek Budapesten.

Szófia, május 21.

A mozgalom, melyet a Belgrádból pünkösdra ide várt szerb vendégek fényes fogadtatása érdekében hivatalos részről megüdvöztették nem nagy eredménytől kecsesget, a mennyiben a közönség igen fagyosan fogadja egyeseknek ilyen irányban kifejtett igyekezetét. Az államvasutak külön vonatot menesztettek ebből az alkalomból jelentékenyen leszállított díjszabással, a részvétel azonban előre láthatólag nem fog megfelelni a várakozásnak.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és lapulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

Nyiltér.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitebank.

Intézetünk zálog-osztályánál megüresedett **ruhabeclői állás** betöltendő.

A ki az állást elnyeri, tartozik 1200 frt értékű övadékat letenni. Irásbeli ajánlatok folyó évi május hó végéig az igazgatósághoz adandók be.

Kolozsvár, 1896. május 19.

(3—3)

Az igazgatóság.

H I R D E T É S E K.

A FÖNYEREMÉNYEK

600.000 korona,
400.000 „

esetleg 1 millió korona,

továbbá

a 200.000 korona és ugy tovább
még

a szerencsekerékben
vannak.

Huzás naponta 1896. május 28-ig.

Sorsjegyeket eredeti áron:

1/10 3.— frt, 1/10 6.— frt, 1/10 30.— frt, 1/10 60.— frt,
elárulit a főelárulító:

HEINTZE KÁROLY BUDAPEST,
Szervita-tér 3.

Czim a sürgönyi beiktetéshez:

HEINTZE KÁROLY, BUDAPEST.
180. (15—15)

ERDÉLYI MAGYAR KONYHA

Budapest, VII. ker., Lövölde-tér 2. sz. alatt, a városligeti fasorban.

„Kolozsavári vendéglő“ czim alatt egy

„ERDÉLYI MAGYAR KONYHÁT“ állítottam föl.

Ugyanott:

tisztán kezelt asztali- és csemege-borokat mérek ki.

Egyszersmind üzleti helyiségeim az Erdélyrészek találkozó helyéül fog szolgálni, minthogy a m. kir. államvasutak millenium utazási és ellátási vállalatával kötött szerződés értelmében a vállalat árkedvezményes étkező szelvényeit egész Erdélyországra nézve egyedüli erdélyi konyhám képviseli.

FÜLÖP KÁROLY,
kolozsavári vendéglős
Budapestben.

375. (8—10)

FEHÉR A. ADOLF

bőr és cipő-felsőrészek gyári raktára
nagyban és kicsinyben

BUDAPEST, VIII., KEREPESI-UT 49.

Nagy raktár mindennemű

bőrök, cipész-kellékek

és saját készítményű cipő-felsőrészekből.

Nagy KÉPES ÁRJEGYZÉKEM most jelen meg, melyet kívánatra bérmentve küldök, egyszersmind mindazon, a kiállítás alkalmával feljövő cipész- és csizmadia-mester úrakkal ajánlom BÖR-RAKTA-ROMAT megtekintésre.

Megrendelések postán és vasúton csakis utánvét mellett azonnal eszközöltetnek.
301. (6—10)

édes tehén-tejből készített

MEGÉRKEZTEK!

**KENDILONAI ÉS KECSEDI
CSEMEGE-SAJTOK.**

Az összes bel- és külföldi
friss töltésű

ÁSVÁNYVIZEK és TERMÉNYEK

Kónya Sándor

fő- és fiók-üzleteiben,

Kolozsavart, főter.

370. (3—3)

kizárólagos raktára!

Nincs rothadás!

Építkezésekre és gazdasági eszközökre használt minden-nemű fát tartóssá, vízmentessé, szu, fagomba, korhadás és rothadás elleni megóvására antiseptikus tulajdonságai által biztos hatású a

CARBOL-OLEUM
fa-telítő és mentesítő szer.

U. m.: zsindelyek, cölöpök, szőlő-karók, korlátok, oszlopok, kerítések, fatörzsek, pineze lépcsők, hordó állványok, párna fák, istálló padolatok, pineze és földszinti raktár és műhelyek, vasúti talpfák, hidak, palánk, sövény, koszi és taliga deszkák, esztrakok, vizimalom kerek, befalazott ajtó felfák, ablak tokok, padlók, gerendák és mindennemű fa és deszkaművekre.

Gyors és egyszerű kezeléssel bárki által is eszközölhető.

Használati utasítással kapható:

Ifj. Pere István festék-kereskedésében
Kolozsavart, Hid-u. 29.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
362. (8—5)

Az
„AGRÁR“ takarékpénztár részvény-
társaság

Marosvásárhelyt

1896. évi július hó elsején kezdi meg

üzleti működését.

Előjegyzéseket és bejelentéseket jelzálog- és más kölcsönökre azonban már addig is elfogad:

355. (3—6)

Az igazgatóság.

Több mint 50 év óta sikerrel használják!

ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

ÉS AZ

ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN

valódi minőségben csakis mint eddig, ezentul is

ESZÉKEN, felsőváros

DIENES C. J.-féle gyógyszerárban

346. [3—10]

készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztálanságokat biztosan eltávolít.

Egy tégely valódi Spitzer-kenőcs . . . 35 kr.
Egy üveg valódi Spitzer-mosdóvíz . . . 40 kr.
Egy darab valódi Salvator-szappan . . . 50 kr.
Egy doboz val. lyoni riaspor 3 minb. 50 kr. és 1 frt.
Egy tégely kőpaszta . . . 60 kr.

Figyelmeztetés! Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva és kérésük a t. köszönég csakis DIENES-féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. sz.

Adriance Platt & Co. new-yorki gépgyáros

„kizárólagos képviselőisége“

Fűkaszáló, Marokrakó arató-, és kévekötő
arató gépeire.

A „Bergedorfer-Eisenwerk“ tejgazdasági gépgyár
„kizárólagos képviselőisége“

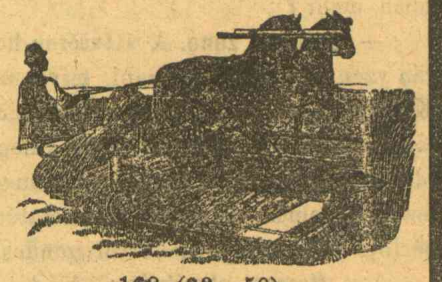
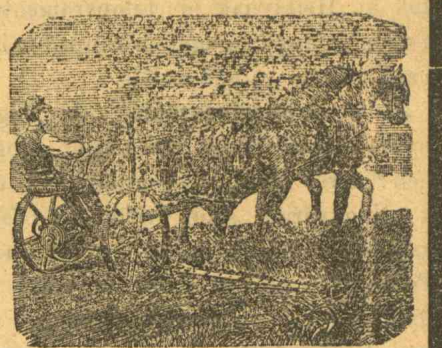
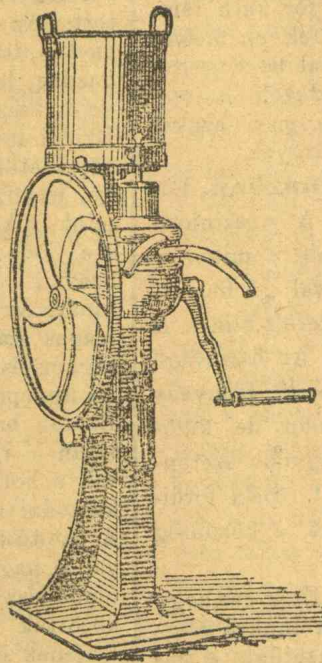
V. Vermorel-féle „Eclair“ permetező „kizárólagos képviselőisége“

Csonka Bánki-féle petroleum-motorok
„mezőgazd. képviselőisége“

M. kir. államvasutak gépgyára
mezőgazdasági gépeinek „szövetkezeti képviselőisége“

Gazdasági géptelemek, malmok, takarmányos és teljes
kamarák berendezése.

Havonként kétszer megjelenő üzleti értesítőnkét kívánatra bérmentve megküldjük.

168. (28—50)

HOFHERR és SCHRANTZ gazdasági gépgyáának képviselőisége és bizományi raktára

HIRSCHFELD KÁROLY

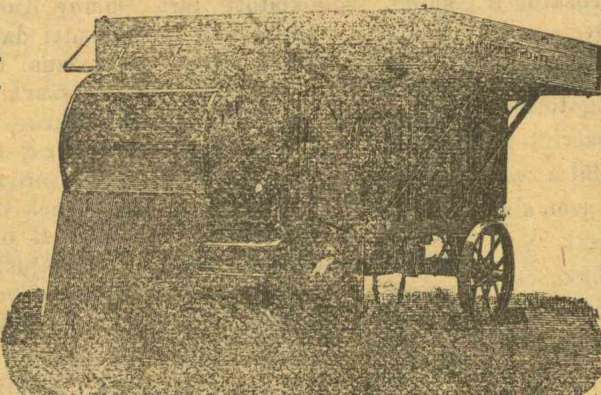
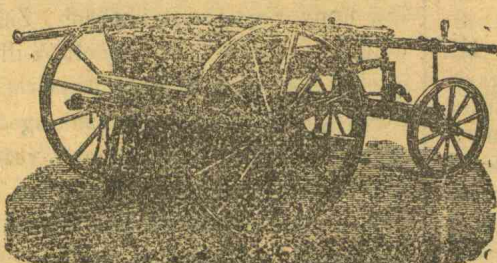
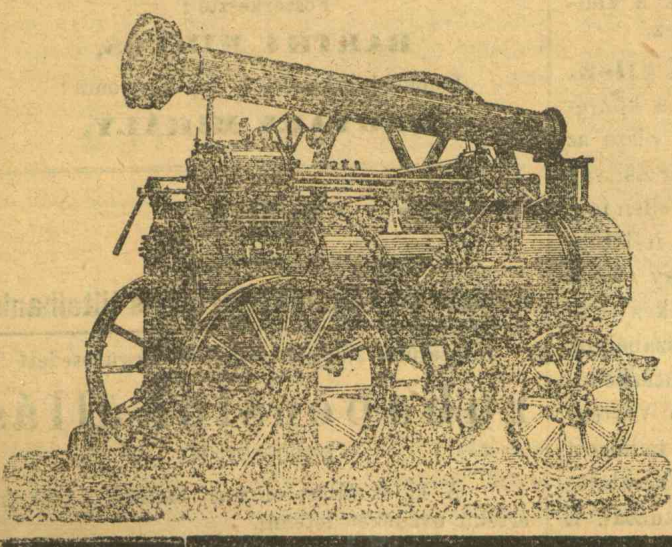
vaskereskedő, gazdasági gépraktáros és okleveles gőzgép-
kezelőnél Kolozsavart, Széchenyi-tér (a Vashid előtt.)

Állandó raktár: eséplő-készletek, vetőgépek,
takarmány-gyűjtők, Trieurók, rosták, morzsolók, több rend-
szerű ekék, boronák stb. és mindennemű gazdasági gépek, eszkö-
zök és hozzávalókban.

Előnyös fizetési feltételek.

Terjedelmes árlapok és részletes leírás-
sok kívánatra ingyen és bérmentve.

Megrendelések és megkeresések Hirsch-
feld Károly gépraktárához Kolozsavarra inté-
zendők.
271. (10—x)

A ki szép akar lenni, használja a Rozsnyay-féle
SERAIL-ARCZKENŐCSÖT,

mely bőrszépítő hatásában páratlan.

Rövid időn eltávolít minden szeplőt, májfoltot, miteszert. — Egy
nagy tégely ára 70 kr., egy kicsi 35 kr.

A SERAIL-SZAPPAN az arczkenőcs nélkülözhetetlen kiegészítő része,
elősegíti annak hatását. Darabja 30 kr.

Mivel az arczporok gyakran lerontják az arczkenőcs hatását, aján-
lom a SERAIL-ARCZPOR kizárólagos használatát, mely háromféle szín-
ben kapható, u. m.: fehér, rózsás és rachel. Egy doboz ára 70 kr.

A női szépséget emeli a szép fog, s ennek elérésére legjobbnak
bizonyult a SERAIL-FOGPOR, melynek egyszeri használata már vakító
fehérré teszi a fogakat. Egy doboz ára 40 kr.

5 frton felüli megrendelések franco küldetnek.

ROZSNYAY MÁTYÁS

GYÓGYSZERTÁRA ÉS MŰVEGYÉSZETI LABORATORIUMA,
ARADON 7.

Raktár Kolozsavart: SZÉKES KÁROLY ur gyógyszerárban.
288. (7—x)